

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन निर्णय क्र. कृकमा ०६१७/ प्र.क्र.१२७/२-स
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक : ०७ डिसेंबर, २०१७

- वाचा :-** १) शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्र. कृकमा ०६१७/प्र.क्र.१२७ /२-स,
दि.२८ जून, २०१७
२) शासन शुध्दीपत्र, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्र. कृकमा ०६१७/प्र. क्र.१२७ /२-स,
दि.५ जुलै, २०१७
३) शासन शुध्दीपत्र, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्र. कृकमा ०६१७/प्र. क्र.१२७ /२-स,
दि.२० जुलै, २०१७
४) शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्र. कृकमा ०६१७/प्र.क्र.१२७ /२-स,
दि.८ सप्टेंबर, २०१७

प्रस्तावना :-

“वाचा” येथील क्र.१ च्या शासन निर्णयान्वये “छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजना-२०१७” जाहीर करण्यात आली असून राज्यातील शेतक-यांच्या कर्जमाफी योजनेबाबतचा तपशिल त्यात देण्यात आलेला आहे. तसेच “वाचा” येथील क्र.२ व ३ च्या शासन शुध्दीपत्रान्वये त्यामध्ये काही बदल करण्यात आला आहे. महाराष्ट्र विधानमंडळाचे पावसाळी अधिवेशनामध्ये दि. २५ व दि. २६.७.२०१७ रोजी सदस्यांनी कर्जमाफीबद्दल मांडलेल्या, अभिनंदन प्रस्तावावर मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी सभागृहात केलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने दि. २३.८.२०१७ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत या योजनेमध्ये काही बदल करण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे.

उपरोक्त पार्श्वभूमीवर सुलभता व सुविधेच्या दृष्टीने दि. २४.६.२०१७ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत राज्यातील शेतकऱ्यांना कर्जमाफी योजनेबाबत घेतलेल्या निर्णयामध्ये वेळोवेळी करण्यात आलेले बदल व दि.२३.८.२०१७ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत घेण्यात आलेले निर्णयास अनुसरून सर्व बदलासह वाचा येथील क्र. ४ च्या शासन निर्णयान्वये बदल करण्यात आला आहे. सन २०१५-१६ या आर्थिक वर्षात घेतलेल्या पीक/ मध्यम मुदत कर्जाचा परतफेड दिनांक ३०.६.२०१६ नंतर येत असल्याने तसेच सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षात घेतलेल्या पीक/ मध्यम मुदत कर्जाचा परतफेड दिनांक ३१.७.२०१७ नंतर येत असल्याने केवळ सदर तांत्रिक कारणास्तव पात्र शेतकरी देय लाभापासून वंचित राहू नये यासाठी अशा शेतक-यांना या योजनेत अंतर्भूत करण्यासाठी आणि एका कुटुंबास मिळणा-या कर्जमाफी व प्रोत्साहनपर लाभाच्या रकमा स्पष्ट करण्यासाठी पुर्वलक्षी प्रभावाने नव्याने शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

दि. २८.६.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये सुधारीत तरतूदी सोबत जोडलेल्या "परिशिष्ट अ" प्रमाणे आहेत. "परिशिष्ट अ" मध्ये दर्शविलेल्या सुधारीत तरतूदी रकाना क्रमांक ५ प्रमाणे

दि. २८.६.२०१७ पासून पूर्वलक्षी प्रभावाने लागू राहतील. तसेच या शासन निर्णयातील कर्जमाफी व प्रोत्साहनपर लाभाच्या व्याप्तीबाबतीत व इतर तरतूदींच्या संदर्भात अर्थविवरण करण्याचे सर्व अधिकार शासनास राहतील.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक अनौसं ५९१/१७/व्यय-२, दिनांक ७.१२.२०१७ अन्वये प्राप्त झालेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०१७१२०७१२०७१९९४०२ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(रमेश शिंगटे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव
- २) मा. मंत्री, महसूल, मदत व पुर्नवसन, सार्वजनिक बांधकाम यांचे खाजगी सचिव
- ३) मा. मंत्री, वित्त व नियोजन, वने यांचे खाजगी सचिव
- ४) मा. मंत्री, सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग यांचे खाजगी सचिव
- ५) मा.विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा/ विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई
- ६) मा. विधानसभा सदस्य / विधानपरिषद सदस्य (सर्व)
- ७) मा. मुख्य सचिव यांचे उप सचिव
- ८) मा. अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई ३२
- ९) सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे
- १०) मुख्य महाप्रबंधक, भारतीय रिझर्व्ह बँक, केंद्रीय कार्यालय, मुंबई
- ११) मुख्य महाप्रबंधक, नाबार्ड प्रादेशिक कार्यालय, पुणे
- १२) चेअरमन, राज्य स्तरीय बँकर्स समिती, बँक ऑफ महाराष्ट्र, पुणे.
- १३) विभागीय आयुक्त, (सर्व)
- १४) जिल्हाधिकारी (सर्व)
- १५) जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, (सर्व)
- १६) जिल्हा कोषागार अधिकारी, (सर्व)
- १७) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक लि. मुंबई
- १८) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक (सर्व)
- १९) निवडनस्ती.

**शासन निर्णय क्र. कृकमा ०६१७/ प्र.क्र.१२७/२-स, दिनांक : ०७ डिसेंबर, २०१७ सोबतचे
"परिशिष्ट अ"**

अ. क्र.	दि.२८.६.२०१७ च्या शासन निर्णयातील तरतूद	शुध्दीपत्र १ (दि.५.७.२०१७)	शुध्दीपत्र २ (दि.२०.७.२०१७)	दि. ८.९.२०१७ च्या शासन निर्णयातील तरतूद	पुर्वीच्या तरतुदी अधिक्रमित केल्यानंतर सुधारीत तरतूद
१	२	३	४	५	६
१	योजनेचा तपशिल" या मथळ्याखालील अ.क्र.२- सदर योजने अंतर्गत कर्जमाफीसाठी पात्रता ठरविताना थकबाकीदार शेतकऱ्यांचे अल्प / अत्यल्प भूधारक याप्रकारे जमीन धारणेचे क्षेत्र विचारात न घेता दि. १.४.२०१२ रोजी व त्यानंतर पीक कर्ज व मध्यम मुदत कर्ज घेतलेल्या व अशा कर्जापैकी दि. ३०.६.२०१६ रोजी थकबाकीदार असलेल्या शेतकऱ्यांना काही निकषाच्या अधीन राहून खालीलप्रमाणे सरसकट कर्जमाफी व प्रोत्साहनपर इतर लाभ देण्यात यावेत.	---	(I) योजनेचा तपशिल" या मथळ्याखालील अ.क्र.२ मधील दुस-या ओळीत "दि.१.४.२०१२" या शब्दाऐवजी "दि.१.४.२००९" असा बदल करण्यात यावा.	योजनेचा तपशिल" या मथळ्याखालील अ.क्र.२-सदर योजने अंतर्गत कर्जमाफीसाठी पात्रता ठरविताना थकबाकीदार शेतकऱ्यांचे अल्प / अत्यल्प भूधारक याप्रकारे जमीन धारणेचे क्षेत्र विचारात न घेता दि. १.४.२००९ रोजी व त्यानंतर पीक कर्ज व मध्यम मुदत कर्ज घेतलेल्या व अशा कर्जापैकी दि. ३०.६.२०१६ रोजी थकबाकीदार असलेल्या शेतकऱ्यांना काही निकषाच्या अधीन राहून खालीलप्रमाणे सरसकट कर्जमाफी व प्रोत्साहनपर इतर लाभ देण्यात यावेत.	--
२	परिच्छेद क्र २(अ)- दिनांक ३०.६.२०१६ रोजी थकित असलेले मुद्दल व व्याजासह रु. १.५ लाख मर्यादेपर्यंतचे कर्ज माफ करण्यात यावे.	---	---	अ.क्र.२ अ) :- दि.०१.०४.२००९ ते दि.३१.०३.२०१६ पर्यंत उचल केलेल्या पीक / मध्यम मुदत कर्जाची दि. ३०.०६.२०१६ रोजी थकीत झालेल्या रक्कमेतून परतफेड केलेली रक्कम वगळून दि.३१.०७.२०१७ पर्यंत मुद्दल व व्याजासह	---

				परतफेड न झालेली थकबाकीची रु.१.५० लाखापर्यंतची रक्कम कर्जमाफीस पात्र करण्यात येईल.	
३	परिच्छेद क्र २(ब)- मुद्दल व व्याजासह रु. १.५ लाखापेक्षा जास्त थकबाकी असलेल्या शेतकऱ्यांसाठी एकवेळ समझोता योजना (One Time Settlement) म्हणून दि. ३०.६.२०१६ रोजी थकबाकी कर्जापैकी शासनातर्फे रु.१.५ लाख रकमेचा लाभ देण्यात यावा. या योजनेअंतर्गत पात्र शेतकऱ्यांनी त्यांच्या हिश्याची संपूर्ण रक्कम बँकेत जमा केल्यावर शासनातर्फे रु. १.५ लाख लाभाची रक्कम शेतकऱ्यांना अदा करण्यात यावी.	-	-	परिच्छेद क्र२(ब) - मुद्दल व व्याजासह रु. १.५ लाखापेक्षा जास्त थकबाकी असलेल्या शेतकऱ्यांसाठी एकवेळ समझोता योजना (One Time Settlement) म्हणून दि. ३०.६.२०१६ रोजी थकीत झालेल्या रक्कमेतून परतफेड केलेली रक्कम वगळून दि. ३१.७.२०१७ पर्यंत मुद्दल व व्याजासह परतफेड न झालेली थकबाकीची रु १.५० लाखापर्यंतची रक्कम कर्जमाफीस पात्र करण्यात यावी. या योजनेअंतर्गत पात्र शेतकऱ्यांनी त्यांच्या हिश्याची संपूर्ण रक्कम बँकेत जमा केल्यावर शासनातर्फे रु. १.५ लाख लाभाची रक्कम शेतकऱ्यांना अदा करण्यात यावी.	परिच्छेद क्र२(ब) - मुद्दल व व्याजासह रु. १.५ लाखापेक्षा जास्त थकबाकी असलेल्या शेतकऱ्यांसाठी एकवेळ समझोता योजना (One Time Settlement) म्हणून दि. ३०.६.२०१६ रोजी थकीत झालेल्या रक्कमेतून परतफेड केलेली रक्कम वगळून दि. ३१.७.२०१७ पर्यंत मुद्दल व व्याजासह परतफेड न झालेली थकबाकीची रु १.५० लाखापर्यंतची रक्कम कर्जमाफीस पात्र करण्यात यावी. या योजनेअंतर्गत पात्र शेतकऱ्यांनी त्यांच्या हिश्याची संपूर्ण रक्कम बँकेत जमा केल्यावर शासनातर्फे रु. १.५ लाख लाभाची रक्कम शेतकऱ्यांना अदा करण्यात यावी.
४	परिच्छेद क्र.२ (क) सन २०१५-१६ या वर्षात घेतलेल्या पीक कर्जाची दि. ३०.६.२०१६ पर्यंत पूर्णतः परतफेड केलेल्या शेतकऱ्यांनी सन २०१६-१७ वर्षात	परिच्छेद क्र.२ (क) मधील पंक्ती क्र.३ मधील "दि. ३०.६.२०१७" ऐवजी "दि. ३१.७.२०१७" असे वाचण्यात	---	परिच्छेद क्र.२ (क):- सन २०१५-१६ या वर्षात घेतलेल्या पीक कर्जाची संपूर्ण परतफेड दि. ३१.७.२०१७ पर्यंत केली असल्यास तसेच सन	परिच्छेद क्र.२ (क):- सन २०१५-१६ या वर्षात घेतलेल्या पीक कर्जाची संपूर्ण परतफेड दि. ३१.७.२०१७ पर्यंत केली असल्यास तसेच सन

<p>घेतलेल्या कर्जाची रक्कम दि. ३०.६.२०१७ पर्यंत पूर्णतः परतफेड केल्यास त्यांना सन २०१५-१६ या वर्षामधील पूर्णतः परतफेड केलेल्या पीक कर्जाच्या २५% किंवा रु. २५,०००/- पर्यंत जी कमी असेल ती रक्कम शेतकऱ्यांना देण्यात येईल. मात्र ही रक्कम किमान रु.१५,०००/- असेल. तथापि, शेतकऱ्यांनी परतफेड केलेली रक्कम रु. १५,०००/- पेक्षा कमी असल्यास अशी संपूर्ण रक्कम शेतकऱ्यांना शासनामार्फत देण्यात येईल.</p>	<p>यावे.</p>		<p>२०१५-१६ या वर्षात घेतलेल्या पीक कर्जाची संपूर्ण परतफेड करून सन २०१६-१७ या वर्षात घेतलेल्या पीक कर्जाची दि. ३१.७.२०१७ पर्यंत संपूर्ण परतफेड केली असल्यास अशा शेतकऱ्यांना सन २०१५-१६ या कालावधीसाठी घेतलेल्या पीक कर्जाच्या व्याजासह पूर्णतः परतफेड केलेल्या पीक कर्जाच्या २५% किंवा रु. २५,०००/- पर्यंत जी कमी असेल ती रक्कम शेतकऱ्यांना देण्यात यावी. मात्र ही रक्कम किमान रु.१५,०००/- असेल. तथापि, शेतकऱ्यांनी परतफेड केलेली रक्कम रु. १५,०००/- पेक्षा कमी असल्यास अशी संपूर्ण रक्कम शेतकऱ्यांना शासनामार्फत प्रोत्साहनपर लाभ म्हणून देण्यात यावी.</p>	<p>२०१५-१६ या वर्षात घेतलेल्या पीक कर्जाची संपूर्ण परतफेड करून सन २०१६-१७ या वर्षात घेतलेल्या पीक कर्जाची दि. ३१.७.२०१७ पर्यंत संपूर्ण परतफेड केली असल्यास अशा शेतकऱ्यांना सन २०१५-१६ या कालावधीसाठी घेतलेल्या पीक कर्जाच्या व्याजासह पूर्णतः परतफेड केलेल्या पीक कर्जाच्या २५% किंवा रु. २५,०००/- पर्यंत जी कमी असेल ती रक्कम शेतकऱ्यांना देण्यात यावी. मात्र ही रक्कम किमान रु.१५,०००/- असेल. तथापि, शेतकऱ्यांनी परतफेड केलेली रक्कम रु. १५,०००/- पेक्षा कमी असल्यास अशी संपूर्ण रक्कम शेतकऱ्यांना शासनामार्फत प्रोत्साहनपर लाभ म्हणून परिच्छेद क्र.२ -ई) प्रमाणे देण्यात यावी. तथापी सन २०१६-१७ या कालावधीत घेतलेल्या पीक कर्जाचा देय दिनांक हा ३१.७.२०१७ नंतर असल्यास अशा कर्जाच्या बाबतीत त्या शेतकऱ्यांना सन २०१५-१६ या कालावधीत कर्ज घेतलेल्या व दि. ३१.७.२०१७ पर्यंत संपूर्ण परतफेड केलेल्या</p>
---	--------------	--	--	--

					रकमेवर उपरोक्त लाभ देण्यात यावा.
५	योजनेचा तपशिल" या मथळ्याखालील अ.क्र.२ ड)-सन २०१२-१३ ते २०१५-१६ या वर्षात कर्जाचे पुनर्गठन केलेल्या शेतकऱ्यांपैकी जे शेतकरी दि. ३०.६.२०१६ रोजी थकबाकीदार असतील त्यांना वरील योजनेचा लाभ देण्यात येईल. तथापि, जे थकीत नाहीत त्यांना रु. २५,०००/- रक्कम शासनामार्फत अदा करण्यात येईल.	---	“(I) योजनेचा तपशिल" या मथळ्याखालील अ.क्र.२ ड) मधील पहिल्या ओळीत "२०१२-१३" या शब्दांऐवजी "२००९-१०" असा बदल करण्यात यावा.	अ.क्र.२ ड):- दि. १.४.२००९ ते दि. ३१.०३.२०१६ पर्यंत वाटप केलेल्या पीक कर्जापैकी दि.३०.०६.२०१६ पूर्वी किंवा नंतर पुनर्गठित / फेरपुनर्गठित झालेल्या कर्जाचे दि. ३१.०७.२०१७ पर्यंत थकीत व उर्वरित हप्ते रु १.५० लाखाच्या मर्यादेपर्यंत असल्यास त्याचा कर्जमाफी योजनेत समावेश करण्यात यावा. तथापि, अशी रक्कम रु १.५० लाखाच्या वर असल्यास एकरकमी परतफेड योजनेनुसार शेतकऱ्यांनी रु १.५० लाखावरील थकीत पीक कर्जाची व पुनर्गठनाची / फेरपुनर्गठनाची थकीत/ उर्वरित हप्त्यांची रक्कम दि.३१.१२.२०१७ पर्यंत भरल्यास त्यांना शासनातर्फे रु.१.५ लाख रकमेच्या मर्यादेपर्यंत कर्जमाफीचा लाभ देण्यात यावा.	--
६	---	---	---	२-ई) या योजनेअंतर्गत कोणत्याही कुटुंबास कर्जमाफी व प्रोत्साहनपर लाभ अशा एकत्रित लाभाची रक्कम रु १.५० लाख या महत्तम मर्यादेपर्यंत सीमित ठेवण्यात येईल.	२-ई) या योजनेअंतर्गत प्रत्येक कुटुंब हे कर्जमाफी किंवा प्रोत्साहनपर लाभ यापैकी एका लाभासाठी पात्र असेल. अशा कुटुंबास कर्जमाफीच्या लाभाची रक्कम रु १.५०

			<p>२-फ) मध्यम मुदत कर्जामध्ये सद्यःस्थितीत मत्स्यव्यवसाय वगळून शासन विहीत करेल अशा शेती अनुषंगिक कर्जे याचा या योजनेत समावेश करण्यात येईल.</p> <p>२-ज) आपले सरकार सेवा केंद्राद्वारे भरण्यात आलेल्या शेतकऱ्यांच्या कर्जमाफीच्या अर्जासाठीचे सद्यस्थितीत सेवाशुल्क प्रती अर्ज रु. १०/- प्रमाणे शासनामार्फत अदा करण्यात येईल.</p>	<p>लाख या महत्तम मर्यादेपर्यंत सीमित ठेवण्यात येईल. तसेच कर्जाची नियमित परतफेड केलेल्या लाभार्थींना प्रती व्यक्ती रु.२५००० या महत्तम मर्यादेपर्यंत लाभाची रक्कम सीमित ठेवण्यात येईल.</p> <p>२-फ) मध्यम मुदत कर्जामध्ये सद्यःस्थितीत मत्स्यव्यवसाय वगळून शासन विहीत करेल अशा शेती अनुषंगिक कर्जे याचा या योजनेत समावेश करण्यात येईल.</p> <p>२-ज) आपले सरकार सेवा केंद्राद्वारे भरण्यात आलेल्या शेतकऱ्यांच्या कर्जमाफीच्या अर्जासाठीचे सद्यस्थितीत सेवाशुल्क प्रती अर्ज रु. १०/- प्रमाणे शासनामार्फत अदा करण्यात येईल.</p>
--	--	--	---	--